

Vergaderjaar 2023–2024

36 410 XVI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2024

Nr. 22

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 november 2023

Met deze brief informeer ik u over mijn besluit om de (project)subsidie aan de Patiëntenfederatie Nederland (PFN) voor het uitgeven en verstrekken van de niet reanimeren-penning (verder: penning) eind 2024 niet te verlengen en over de overwegingen die aan deze beslissing ten grondslag liggen:

- a. De uitgifte en verstrekking van de penning is geen publiekrechtelijke taak;
- b. Er zijn aanbieders die een penning uitgeven en verstrekken tegen een betaalbare kostprijs;
- c. Met structurele financiering van de PFN voor verstrekking en uitgifte van de penning is daarom in beginsel sprake van het verlenen van staatssteun;
- d. De PFN blijft algemene informatie geven over wilsverklaringen, waaronder over het dragen van de penning, voornamelijk via haar website, inclusief de kennisbank. Daarnaast biedt zij ook de optie om via e-mail of telefoon vragen te stellen via het Nationale Zorgnummer.

De penning was aanvankelijk een initiatief van de toenmalige Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie (NVVE) (tegenwoordig: Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde) voor haar leden. In uw Kamer kwam de wens naar voren voor de «neutrale» uitgifte en verstrekking van een penning. Om daaraan te voldoen, heeft mijn ambtsvoorganger de PFN daartoe bereid gevonden. In overleg met de NVVE is de PFN op 7 juni 2017 gestart met de uitgifte van de penning. Daarbij is in afstemming met relevante partijen namens zorg- en hulpverleners het bijbehorend informatiemateriaal ontwikkeld.

De aanvragers van de penning betalen voor de afgifte daarvan een eigen bijdrage, maar die is niet kostendekkend. Daarom wordt sinds 2016 daarvoor door VWS een projectsubsidie toegekend aan de PFN. Vanuit

toen nog de gedachte dat dit voor een beperkte periode zou zijn en dat de penning, na een aanlooperperiode van toen naar schatting drie jaar, kostenneutraal uitgegeven en verstrekt zou kunnen worden.

Ondanks dat de PFN sinds 2017 naar wegen heeft gezocht voor de uitgifte en verstrekking van een penning tegen kostendekkend tarief, hebben die door mij gewaardeerde inspanningen niet het gewenste resultaat gehad. In 2019 werden er 6.835 penningen besteld, in 2020 en 2021 vielen de bestellingen terug naar 3.650 om in 2022 weer op te lopen naar een aantal van 4.110.

Zoals gezegd, was de inzet van een projectsubsidie bedoeld als overbrugging van de toen nog naar verwachting overzienbare periode die nodig was om tot een penning tegen kostendekkend tarief te komen. Dat is helaas niet mogelijk gebleken. De PFN heeft te kennen gegeven dat het voor haar geen optie is om zonder financiering vanuit VWS de penninguitgifte met bijbehorende specifieke service ((telefonische)informatie en ondersteuning bij het bestelproces) te continueren. Met het expireren van de (eerder al 2 maal met 3 jaar verlengde) projectsubsidie eind 2024 en de wetenschap dat een dergelijke subsidie naar haar aard tijdelijk is, is het nu noodzakelijk om de balans op te maken.

De penning is te beschouwen als een schriftelijke wilsverklaring, waarvan ook de juridische status identiek is aan die van een schriftelijke wilsverklaring. Naar geldend recht zijn er geen bijzondere vormvereisten verbonden aan de schriftelijke wilsverklaring. Wel geldt als zorgvuldigheidseis dat een hulpverlener zich ervan moet overtuigen dat de wilsverklaring afkomstig is van de patiënt en dat de gegevens op de penning in overeenstemming zijn met de identiteit van de drager. Een penning die voorzien is van een naam, geboortedatum, handtekening en foto van de drager voldoet in alle opzichten aan de eisen die ook aan een papieren schriftelijke verklaring kunnen worden gesteld.

Mijn ambtsvoorganger heeft in maart 2016 op schriftelijke vragen vanuit uw Kamer¹ geantwoord dat «de uitgifte en verstrekking van een niet-reanimeren-penning geen publiekrechtelijke taak is.» Ik deel die opvatting. Op de markt zijn bovendien ondertussen verschillende aanbieders die een penning aanbieden die aan de zorgvuldigheidseisen voldoet en ook tegen een betaalbare prijs te verkrijgen is.² Het omzetten van de tijdelijke projectsubsidie in een structurele financiering aan de PFN zou daarom ook in strijd komen met het staatssteunverbod.³ In het verlengde daarvan heb ik daarom besloten om de projectsubsidie aan de PFN per eind 2024 te beëindigen.

Wel vind ik het belangrijk dat mensen, die daaraan behoefte hebben, zich goed en zorgvuldig kunnen informeren alvorens een beslissing te nemen over het al dan niet aanschaffen en dragen van de penning. De penning kan immers grote consequenties met zich brengen voor de drager daarvan en ik vind het belangrijk dat die zich daarvan voldoende bewust is.

Dat behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van de drager van de wilsverklaring c.q. de penning zelf. Dat geldt eveneens om ervoor zichzelf regelmatig bij stil te staan of hij nog steeds achter de eerder gemaakte keuze staat, en op basis daarvan te beslissen of hij de penning al dan niet blijft dragen. Dat is een zaak van persoonlijke afweging, die op grond van

¹ Aanhangsel Handelingen II 2015/16, nr. 2000.

² Bijvoorbeeld: Over de niet-reanimerenpenning | Laat me gaan of Home (niet-reanimeren.nl)

³ Artikel 107, eerste lid, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

voldoende informatie gemaakt wordt. De PFN blijft dan ook algemene informatie geven over wilsverklaringen, waaronder over het dragen van de penning, voornamelijk via haar website, inclusief de kennisbank. Daarnaast biedt zij de optie om via e-mail of telefoon vragen te stellen via het Nationale Zorgnummer. Dat kan helpen en ondersteunen bij het maken van die persoonlijke afweging. De PFN zal na afloop van de projectsubsidie, losgekoppeld van de uitgifte en verstrekking van de penning, geen «specifieke service» meer bieden, zoals een apart telefoonnummer, een meldpunt voor en een brochure over de penning. Deze met specifiek de uitgifte en het daarbij behorende bestelproces verbonden service rondom de verstrekking en uitgifte van de penning, mist in de ogen van de PFN meerwaarde voor de mensen die hun penning straks elders zullen aanschaffen.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers